

ภาคผนวก ๗.

พระราชกฤษฎีกาพระราชสมมติ ฉบับวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

(คัดจาก : ศรีกรุง(รวบรวม) แถลงการณ์เรื่องพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอภยวไมตรี
เจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ พระนคร : โรงพิมพ์สุโขทัย , พ.ศ. ๒๔๗๘ หน้า ๓๕๓ - ๓๕๗

คำแปล

เจ้าพระยาจักรีศรีอโศก ถึง นายกรัฐมนตรี

ส่งจากลอนดอน วันที่ ๕ / ๑๒ / ๓๗ เวลา ๐.๕๕ น.

ถึงกรุงเทพฯ วันที่ ๕ / ๑๒ / ๓๗ เวลา ๑๘.๐๐ น.

อนุสนธิ์โทรเลขของข้าพเจ้าลงวันที่ ๓ มีนาคม ข้าพเจ้าขอเสนอข้อความในพระราชกฤษฎีกา
ทรงสละราชสมบัติโดยละเอียด ดังต่อไปนี้

เมื่อพระยาพหลและพรรคพวกได้ยึดอำนาจโดยใช้กำลังทหาร เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕
ได้มีหนังสือขอให้ข้าพเจ้ายังคงเป็นพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้ายอมรับตามคำขอ โดยเข้าใจ
ว่าพระยาพหลและพรรคพวกจะประณามรัฐธรรมนูญตามแบบประเทศรัฐธรรมนูญอื่นๆ เพื่อประชาชนจะได้
เสี่ยงในการปกครองของบ้านเมือง และในนโยบายที่เกี่ยวกับความผาสุกของประชาชน ข้าพเจ้าเห็นด้วย
กับการปกครองแบบนั้นอยู่แล้ว และทำริอยู่แล้วว่า จะทำอย่างไร จึงจะกระทำการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ได้
โดยมิให้มีความไม่สงบอย่างร้ายแรงประการใดเกิดขึ้น โดยที่ได้มีการใช้กำลังบังคับ และผู้ก่อการกล่าวว่า
มีความประสงค์อยู่อย่างเดียว คือ จะใคร่ประณามรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่ต่างกับหลักที่ข้าพเจ้าทำริอยู่ และ
เพื่อเห็นแก่ความสงบภายในประเทศ ข้าพเจ้าจึงได้ยอมตามความประสงค์ของผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง ข้าพเจ้า
ได้พยายามที่จะช่วยเหลือในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อการเปลี่ยนแปลงอันสำคัญนี้จะ
ดำเนินไปโดยสงบที่สุดที่จะเป็นได้ ความพยายามของข้าพเจ้าไม่เป็นผลสำเร็จ ด้วยผู้ก่อการไม่ให้เสรีภาพ
ในทางการเมืองบริบูรณ์แก่ประชาชน และไม่ฟังความเห็นของประชาชนอย่างจริงจังตามรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับนั้น
จะสังเกตเห็นได้ว่า อำนาจอำนาจนโยบายตกอยู่กับผู้ก่อการและผู้สนับสนุนผู้ก่อการมากกว่าอยู่กับผู้แทนซึ่งราษฎร
ได้เลือกตั้งมา เช่น รัฐธรรมนูญชั่วคราวเป็นต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ก่อการไม่เห็นชอบด้วย ก็ถูกคัด
จากการเป็นผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญถาวรเป็นการดีขึ้น ก็ด้วยข้าพเจ้าร้องขอ แต่ที่ข้าพเจ้ายินยอมให้มีสมา
สมาชิก ๒ ประเภทนั้น ไม่ใช่จะทำให้ผู้ก่อการมีทางที่จะตั้งสมาชิกทั้งหมื่นของสภาเพื่อเข้าทำการควบคุมในสภา

ข้าพเจ้าแสดงความหวังไว้ว่า สมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งข้าพเจ้าจะได้ตั้งนั้น จะได้คัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้และความชำนาญในการปกครองทั่วไป มีใจคัดเลือกจากพรรคใดพรรคนั้น ทั้งนี้ เพื่อจะได้ช่วยเหลือแนะนำสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งมา ครั้นเมื่อถึงเวลาดังสมาชิกประเภทที่ ๒ ข้าพเจ้าไม่ได้มีโอกาสที่จะได้แนะนำการคัดเลือก และรัฐบาลได้คัดเลือกพรรคพวกของตนเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่คำนึงถึงความชำนาญของผู้ที่คัดเลือกมา นอกจากนี้ ผู้ก่อการบางคนได้วางแผนการที่จะบรรจุการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงลงโยโครงการเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ได้ทำให้ผู้ก่อการและพรรคพวกของตนแตกกัน และสภาที่ต้องถูกปิด และรัฐธรรมนูญตามมาตรากฎคง ตามคำแนะนำของรัฐบาลซึ่งมีอำนาจอยู่ในขณะนั้น การทั้งนี้ ได้ก่อความไม่สงบในทางการเมืองขึ้น ครั้นต่อมา พระยาพหลาและพรรคพวกได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองด้วยกำลังทหารอีกครั้งหนึ่ง และตั้งแต่นั้นมา ความหวังที่จะให้การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปโดยเรียบร้อยก็ลดน้อยลง เพราะว่า ผู้ก่อการไม่ให้เสรีภาพทางการเมืองอย่างแท้จริงแก่ประชาชน และประชาชนไม่มีโอกาสที่จะแสดงความเห็นก่อนที่จะดำเนินนโยบายอันสำคัญๆ กฎจึงเกิดขึ้นเป็นเหตุให้ต้องเสียเลือดเนื้อด้วยไทยกับไทยรบกันเอง เมื่อข้าพเจ้าได้ขอให้แกรัฐธรรมนูญเพื่อให้อนุโลมตามหลักประชาธิปไตยอันแท้จริง และเพื่อให้เป็นที่พอใจแก่ประชาชน รัฐบาลและพรรคพวกซึ่งถืออำนาจบริหารอยู่ขณะนั้นนั้นก็ไม่ยอมตาม ข้าพเจ้าได้ขอให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความเห็นก่อน จะกระทำการเปลี่ยนแปลงอย่างใดในหลักการอันสำคัญๆ และในนโยบายที่เกี่ยวกับความผาสุกของประชาชน แต่รัฐบาลก็ไม่ยอมตามอีก แม้ในการประชุมสภา เมื่อได้เสนอเรื่องสำคัญๆ เช่น เรื่องคำขอต่างๆ ของข้าพเจ้าเป็นต้น สมาชิกก็มีโอกาสที่จะพิจารณาเรื่องนั้นโดยละเอียดตามสมควร เพราะถูกรบเร้าให้ตกลงกันโดยด่วนในการประชุมคราวเดียว อนึ่งรัฐบาลได้ออกกฎหมายปราบผู้คัดค้านว่ากระทำการผิดในทางการเมือง โดยใช้วิธีพิจารณาคดีกับหลักยุติธรรมที่รับรองกันทั่วไป ผู้ต้องหาเหล่านั้นได้ถูกตัดโอกาสที่จะแก้คดีในศาลยุติธรรม ได้ถูกชำระเป็นการลับ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาคดีวิธีที่ข้าพเจ้าไม่เคยใช้ในเมื่อข้าพเจ้ายังมีสมบูรณาญาสิทธิอยู่ ข้าพเจ้าได้ขอให้เลิกวิธีพิจารณาเช่นนี้เสีย แต่รัฐบาลก็ไม่ยอม ข้าพเจ้าเห็นว่า รัฐบาลและผู้สนับสนุนรัฐบาล ใช้วิธีปกครองซึ่งไม่ชอบด้วยเสรีภาพของบุคคลและหลักยุติธรรมตามที่ข้าพเจ้าคิดเห็นและเชื่อถือ ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้บุคคลใดหรือคณะใดดำเนินการปกครองวิธีนี้ในนามของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพร้อมที่จะสละอำนาจซึ่งข้าพเจ้ามีอยู่แต่ก่อนให้แก่ประชาชน — ทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยอมสละให้แก่บุคคลหรือคณะใดๆ เพื่อที่จะใช้อำนาจนั้นๆ ด้วยสมบูรณาญาสิทธิ โดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาชน บัดนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าที่จะให้ประชาชนได้มีเสียงอันแท้จริงในนโยบายของบ้านเมืองเป็นอันไร้ผลแล้ว และโดยที่ข้าพเจ้ารู้สึกอยู่ขณะนี้

ว่าไม่มีทางใดที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือหรือคุ้มครองประชาชนได้อีกต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงสละราชสมบัติโดย
 หนึ่งสี่ฉบับนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป ข้าพเจ้าสละสิทธิทั้งปวงที่ข้าพเจ้ามีอยู่ในฐานะที่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่
 ข้าพเจ้าสงวนไว้ซึ่งสิทธิทั้งปวงที่ข้าพเจ้าเคยมีอยู่ก่อนขึ้นครองราชสมบัติ ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์จะตั้ง
 ตั้งผู้ใดเป็นผู้สืบราชสมบัติแทนข้าพเจ้า ซึ่งตามกฎหมายเทียบราวว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะ
 กระทำได้ ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์จะให้ผู้ใดออกความไม่สงบในบ้านเมืองเพื่อประโยชน์แก่ข้าพเจ้า
 ถ้าหากผู้ใดโหมแวมของข้าพเจ้าในการเช่นนี้ ขอให้เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจนว่า การอันนั้นได้กระทำไป
 โดยข้าพเจ้ามิได้ยินยอมหรือสนับสนุนประการใด ข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอันมากที่ข้าพเจ้าจะทำประ
 โยชน์ให้แก่ประชาชนแห่งประเทศชาติของข้าพเจ้าต่อไปไม่ได้ ตามความประสงค์จางหมายซึ่งข้าพเจ้า
 ได้รับสืบมาแต่พระราชมารดาของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้แต่งตั้งอธิราชให้ประเทศสยามได้รับความรุ่งเรือง
 และประชาชนชาวสยามได้รับความสุขสืบต่อไป

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก

วันเสาร์ที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เวลา ๑๓.๕๕ น.

สำนักหอสมุด